

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

6 юни 2000 година*

„Свободно движение на лица - Достъп до заетост - Сертификат за владене на два езика, издаден от местен орган - Член 48 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 39 ЕО) - Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета”

По дело C-281/98

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕО (понастоящем член 234 ЕО) от страна на Pretura di Bolzano (Италия), в производството, висящо пред този съд между

Roman Angonese

и

Cassa di Risparmio di Bolzano SpA

относно тълкуването на член 48 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 39 ЕО) и член 3, параграф 1 и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2),

СЪДЪТ,

в състав: г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н D. A. O. Edward, г-н L. Sevón и г-н R. Schintgen, председатели на състав, г-н P. J. G. Картеун, г-н C. Gulmann, г-н J.-P. Puissochet, г-н G. Hirsch, г-н P. Jann, г-н H. Ragnemalm (докладчик) и г-н M. Wathelet, съдии,

генерален адвокат: г-н N. Fennelly,

секретар: г-жа L. Hewlett, администратор,

като има предвид писмените становища, представени:

- за г-н R. Angonese, от адв. G. Lanzinger, avocat от адвокатската колегия на Болцано,

- за Cassa di Risparmio di Bolzano SpA, от адв. K. Zeller и адв. T. Dipoli, avocats от адвокатската колегия на Болцано,

* Език на производството: италиански.

- за италианското правителство, от г-н професор U. Leanza, ръководител на отдела по правните въпроси на Министерство на външните работи, в качеството на представител, подпомаган от г-н D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н P.J. Kuijper, правен съветник, и г-н A. Aresu, член на правната служба, в качеството на представители,

предвид Доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на г-н Angonese, на Cassa di Risparmio di Bolzano SpA, на италианското правителство и на Комисията в съдебното заседание от 28 септември 1999 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 25 ноември 1999 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 8 юли 1998 г., постъпило в Съда на 23 юли същата година, Pretura di Bolzano е поставил по силата на член 177 от Договора за ЕО (понастоящем член 234 ЕО) един преюдициален въпрос относно тълкуването на член 48 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 39 ЕО) и на член 3, параграф 1 и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2, наричан по-нататък „Регламента“).

2. Въпросът е повдигнат в рамките на спор между г-н Angonese и Cassa di Risparmio di Bolzano SpA (по-нататък „Cassa di Risparmio“) относно условие, наложено от Cassa di Risparmio за допускането до конкурс за набиране на персонал.

Правната уредба на Общността

3. Член 3, параграф 1 от Регламента предвижда:

„По силата на настоящия регламент законовите, подзаконови и административни разпоредби или административна практика на държава-членка не се прилагат:

- когато ограничават заявленията и предложенията за работа или правото на чуждите граждани да бъдат наемани и да осъществяват работа, или да им поставят условия, които не прилагат към своите граждани; или
- когато, макар и да се прилагат независимо от гражданството, тяхната изключителна или основна цел или резултат е да не допускат граждани на друга държава-членка до предложената работа.

Тази разпоредба не се прилага към условия, свързани с езикови знания, изисквани поради характера на длъжността, която трябва да бъде заета.”

4. Член 7, параграфи 1 и 4 от Регламента предвижда:

„Работник, който е гражданин на държава-членка не може поради своето гражданство да бъде третиран на територията на друга държава-членка различно от работниците – нейни граждани по отношение на условията за наемане на работа, и в частност, по отношение на трудовото възнаграждение, уволнението и ако остане безработен – на възстановяването или новото наемане на работа.

...

Клауза на колективно или индивидуално споразумение или друг колективен регламент относно достъпа до работа, наемането на работа, трудовото възнаграждение и други условия на труда или уволнението е нищожна, ако установява или позволява дискриминационни условия относно работниците - граждани на други държави-членки.”

Спорът по главното производство

5. Г-н Angonese, италиански гражданин, чийто майчин език е немски, и който пребивава в провинция Болцано, заминава да учи в Австрия между 1993 и 1997 г.. През м. август 1997 г., в отговор на известие, публикувано в местния италиански всекидневник *Dolomiten* на 9 юли 1997 г., той кандидатства за участие в конкурс за набиране на персонал за един пост в частно банково предприятие в Болцано, а именно *Cassa di Risparmio*.

6. Едно от условията за допускане до участие в конкурса е притежаването на сертификат за владеене на два езика (италиански/немски) от вид „B” (наричан по-нататък „Сертификатът”), който се е изисквал в провинция Болцано за достъпа до преди съществуващата *carriera di concetto* (управленска кариера) в държавната служба.

7. Според преписката по делото, Сертификатът се издава от публичните органи на провинция Болцано след изпит, който се провежда единствено в тази провинция. Обичайно е жителите на провинция Болцано да придобият Сертификата като част от курс за целите на заетост. Придобиването на Сертификата се разглежда като почти задължителна стъпка като част от обичайното обучение.

8. Препращащият съд е установил като факт, че независимо че г-н Angonese не притежава Сертификата, той владее отлично два езика. С оглед на допускането до конкурса за набиране на персонал, той е представил диплома за завършено обучение като чертожник и сертификати, удостоверяващи неговото изучаване на езици (английски, словенски и полски) във Философския факултет на Виенския

университет и е заявил, че неговият професионален опит обхваща практикуване на професията чертожник и преводач от полски на италиански.

9. На 4 септември 1997 г., Cassa de Risparmio е информирала г-н Angonese, че той не може да бъде допуснат до конкурса, защото не е представил Сертификата.

10. Pretore di Bolzano подчертава, че лицата, които не пребивават в провинция Болцано могат да изпитат трудности при придобиването на Сертификата своевременно. Той обяснява, че в настоящето дело, заявленията за участие в конкурса е трябвало да бъдат представени до 1 септември 1997 г., точно малко по-малко от два месеца след публикуването на известието за конкурса. Съществува обаче минимален период от 30 дни между писмените изпити и устните изпити, организирани за целите на придобиването на Сертификата и съществува ограничен брой изпитни сесии във всяка година.

11. Условието за придобиване на Сертификата, наложено от Cassa de Risparmio се основава на член 19 от Националното колективно споразумение на спестовните каси от 19 декември 1994 г. (наричано по-нататък „Колективното споразумение“), което предвижда:

„Учреждението има правото да реши дали набирането на персонала, посочено в параграфи 1 и 2, във всеки случай при условията на член 21 по-долу, трябва да бъде посредством вътрешен конкурс по документи и/или изпити или в съответствие с критерии за избор, определени от учреждението.

Учреждението трябва да определи, както и когато е необходимо, условията и правилата за вътрешните конкурси, трябва да посочи изборни комисии и трябва да определи критериите за избор, посочени в първа алинея ...”

12. Независимо, че признава правото на Cassa di Risparmio да избере своя бъдещ персонал измежду лицата, които отлично владеят два езика, г-н Angonese се оплаква, че изискването за притежаване и представяне на Сертификата е незаконно и противоречи на принципа за свободно движение на работници, определен в член 48 от Договора.

13. Г-н Angonese твърди, че изискването трябва да бъде обявено за нищожно, и че Cassa di Risparmio трябва да бъде осъдена да поправи вредата, която е понесъл като е пропуснал своята възможност и да му възстанови разходите, които той е направил в производството.

14. Според препращащия съд, изискването за притежаване на Сертификата, за да се представи доказателство за езиково знание, може, в противоречие с правото на Общността, да накаже кандидати за работа, които не пребивават в Болцано и, в настоящето дело, би могло да бъде в ущърб на г-н Angonese, който е пребивавал трайно в друга държава-членка за целите на своето обучение там. Този съд счита освен това, че ако се поддържаше, че разглежданото изискване е по съществува си

в противоречие с правото на Общността, то би било нищожно в съответствие с италианското право.

Преюдициалният въпрос

15. При тези обстоятелства, Pretore di Bolzano решава да спре производството и да постави пред Съда следния преюдициален въпрос:

„Съвместимо ли е с член 48, параграфи 1, 2 и 3 от Договора за ЕО и член 3, параграф 1 и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 поставянето на приемането на кандидати за участие в конкурс, който е организиран за запълването на постове в дружество, регламентирано от частното право, по условието на притежаването на официален сертификат, удостоверяващ знанието на местни езици, издаден изключително от публичен орган на една държава-членка в единствен изпитен център (а именно, Болцано), след завършването на една процедура със значителна продължителност (в случая минималният интервал, предвиден между писмения изпит и устния изпит е поне 30 дни)?”

16. Преди да се разгледа въпросът, поставен от Pretore di Bolzano, трябва да се отбележи, че са представени становища както относно неговата уместност за разрешаването на спора по главното производство, така и относно компетентността на Съда да отговори на този въпрос.

17. Италианското правителство и Cassa di Risparmio твърдят, че тъй като г-н Angonese се пребиваващ в провинция Болцано от момента на своето раждане, въпросът е изкуствен и няма връзка с правото на Общността.

18. В тази връзка, трябва да се отбележи, че съгласно постоянна съдебна практика, единствено националните съдилища, които са сезирани със спора, и които трябва да поемат отговорността за съдебното решение за встъпване, трябва да определят, като имат предвид конкретните белези на всяко дело, както нуждата от преюдициално решение, за да ги подпомогне да дадат своето решение, така и уместността на въпросите, които те са поставили пред Съда. Отхвърлянето от последния на искане от национален съд е възможно, само ако е достатъчно очевидно, че исканото тълкуване на правото на Общността няма връзка със действителността или предмета на спора по главното производство (вж. по-специално Решение от 30 април 1998 г., по дело Sabour, C-230/96, Recueil стр. I-2055, точка 21).

19. Без да се произнесе по основателността на мотивите на определението за препращане, упоменати в точка 14 от настоящото решение, не е ясно, че исканото тълкуване на правото на Общността няма връзка с действителността или предмета на спора по главното производство.

20. При тези обстоятелства трябва да се отговори на поставения въпрос.

21. Националният съд пита по същество дали член 48 от Договора за ЕО и членове 3 и 7 от Регламента изключват това работодател да изисква от лицата, които кандидатстват за участие в конкурс за набиране на персонал, да представят доказателство за тяхното езиково знание единствено посредством определена диплома, такава като Сертификата, издаден само в една провинция на държава-членка.

22. Доколкото се засяга влиянието на Регламента, член 3, параграф 1 от него се отнася само до законовите, подзаконовите или административни разпоредби или административни практики на държавите-членки. Член 3, параграф 1 следователно е без значение за определянето на законността на изискване, което не се основава на подобни разпоредби или практики.

23. Що се отнася до член 7 от Регламента, Cassa di Risparmio твърди, че изискването за притежаване на Сертификата не се поражда в съответствие с колективно споразумение или един отделен трудов договор, и така въпросът дали то е законно в съответствие с тази разпоредба е без значение.

24. Г-н Angonese и Комисията твърдят обаче, че член 19 от Колективното споразумение позволява на банковите предприятия да включат дискриминиращи критерии за подбор, такива като притежаването на Сертификата, и че този член нарушава член 7, параграф 4 от Регламента.

25. Трябва да се отбележи, че член 19 от Колективното споразумение оправомощава засегнатите учреждения да предвидят условията и правилата за конкурсите, както и критериите за подбор.

26. Независимо от това, такава разпоредба не разрешава на засегнатите учреждения, нито изрично, нито имплицитно, да приемат дискриминиращи критерии във връзка с работниците, които са граждани на другите държави-членки, което би било в противоречие с член 7 от Регламента.

27. Следва, че такава разпоредба сама по себе си не съставлява нарушение на член 7 от Регламента и няма никакво действие относно законността по отношение на този регламент, на едно изискване като това, наложено от Cassa di Risparmio.

28. При тези условия, поставеният въпрос трябва да бъде разгледан единствено във връзка с член 48 от Договора.

29. По силата на член 48 от Договора, свободното движение на работници в Общността поражда премахването на всякаква дискриминация, която се основава на гражданството между работниците на държавите-членки що се отнася до заетост, възнаграждение и други условия на труд.

30. Трябва да се отбележи от самото начало, че принципът за недискриминация, изложен в член 48 от Договора е определен общо и не е специално адресиран до държавите-членки.

31. Така, Съдът поддържа, че забраната за дискриминация, основаваща се на гражданството, се прилага не само спрямо действията на публичните органи, но също така спрямо правните уредби от друго естество, предназначени да регламентират по колективен начин труда на заетите лица и предоставянето на услуги (вж. Решение от 12 декември 1974 г., по дело *Walrave и Koch*, 36/74, Recueil, стр. 1405, точка 17).

32. Съдът поддържа, че премахването между държавите-членки на пречките пред свободното движение на лицата, би било застрашено, ако премахването на държавните бариери би могло да бъде неутрализирано от пречки, произтичащи от упражняването на тяхната правна автономност от страна на сдружения или организации, които не са регламентирани от публичното право (вж. Решение по дело *Walrave*, посочено по-горе, точка 18, и Решение от 15 декември 1995 г., по дело *Bosman*, C-415/93, Recueil стр. I-4921, точка 83).

33. Тъй като условията на труд в различните държави-членки се регламентират както от законови и подзаконови разпоредби, така и от споразумения и други актове, сключени или приети от частните лица, ограничаването на забраната за дискриминация, която се основава на гражданството, спрямо актовете на публичен орган, поражда опасността от създаването на неравенство при нейното прилагане (вж. Решения, посочени по-горе, по дело *Walrave и Koch*, точка 19, и по дело *Bosman*, точка 84).

34. Съдът също така е постановил, че фактът, че някои разпоредби на Договора са формално адресирани до държавите-членки не възпрепятства предоставянето на права същевременно на всяко частно лице, което е заинтересовано от спазването на така определени задължения (вж. Решение от 8 април 1976 г., по дело *Defrenne*, 43/75, Recueil стр. 455, точка 31). Съдът съответно поддържа, относно разпоредба на Договора, която е задължителна по своето естество, че забраната за дискриминация се прилага еднакво спрямо всички споразумения, е предназначена да регулира по колективен начин труда на заетите лица, както и спрямо договори между частни лица (вж. Решение по дело *Defrenne*, посочено по-горе, точка 39).

35. Такова съображение трябва, *a fortiori*, да се прилага спрямо член 48 от Договора, който предвижда основна свобода, и който съставлява специфично прилагане на общата забрана за дискриминацията, която се съдържа в член 6 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 12 ЕО). В това отношение, подобно на член 119 от Договора за ЕО (членове 117 - 120 от Договора за ЕО бяха заменени от членове 136 ЕО - 143 ЕО), той е предназначен да гарантира, че не съществува дискриминация на пазара на труда.

36. При тези условия, трябва да се разглежда, че забраната за дискриминацията, основаваща се на гражданството, предвидена в член 48 от Договора, се прилага също така и спрямо частните лица.

37. Следващият въпрос, който трябва да се разгледа, е това дали едно изискване, наложено от работодател като Cassa di Risparmio, който поставя допускането до конкурс за набиране на персонал под условието на притежаването на определена диплома, такава като Сертификата, съставлява дискриминация в противоречие с член 48 от Договора.

38. Според определението за препращане, Cassa di Risparmio приема единствено Сертификата като доказателство за изискваното езиково знание, а Сертификатът може да бъде придобит единствено в провинцията на засегнатата държава-членка.

39. Лицата, които не пребивават в тази провинция следователно имат малки шансове да придобият Сертификата и би било трудно или дори невъзможно те да получат достъп до въпросната заетост.

40. Тъй като мнозинството от жителите на провинция Болцано са италиански граждани, задължението за придобиването на изисквания сертификат поставя гражданите на другите държави-членки в неблагоприятно положение в сравнение с жителите на провинцията.

41. Това заключение не е обезсилено от факта, че спорното изискване засяга италианските граждани, които пребивават в други части на Италия, също както и гражданите на другите държави-членки. За да може една мярка да се третира като дискриминираща на основата на гражданството по смисъла на нормата относно свободното движение на работници, не е необходимо мярката да има за действие поставянето в по-благоприятно положение всички работници с еднакво гражданство или поставянето в по-неблагоприятно положение единствено работниците, които са граждани на другите държави-членки, но не и националните работници.

42. Едно изискване, подобно на това, което се разглежда в главното производство, което поставя правото на участие в конкурс за набиране на персонал под условието на притежаването на езикова диплома, която може да се придобие само в една провинция на държава-членка, и което не разрешава никакво друго равностойно доказателство, може да се оправдае единствено, ако то се основава на обективни фактори, които не са свързани с гражданството на засегнатите лица, и ако то е пропорционално на законно преследваната цел.

43. Съдът е постановил, че принципът за недискриминация изключва всякакво изискване въпросното езиково знание задължително да бъде придобито в рамките на националната територия (Решение от 28 ноември 1989 г., по дело Groener, С-379/87, Recueil стр. 3967, точка 23).

44. Така, независимо от това, че изискването от даден кандидат за пост да притежава определено равнище на езиково знание може да бъде законно и притежаването на такава диплома като Сертификата може да съставлява критерий за оценката на това знание, фактът че не е възможно да се представи доказателство за изискваното езиково знание чрез всякакво друго средство, по-специално чрез равностойна квалификация, придобита в другите държави-членки, трябва да се разглежда като несъразмерно във връзка с поставената цел.

45. Следва, че когато работодател поставя допускането на едно лице до конкурс за набиране на персонал под условието на изискване да представи доказателство за неговите езикови познания изключително посредством определена диплома, такава като Сертификата, издаден единствено в определена провинция на държава-членка, това изискване съставлява дискриминация, основаваща се на гражданството, която противоречи на член 48 от Договора за ЕО.

46. Следователно на поставения въпрос трябва да се отговори, че член 48 от Договора изключва това един работодател да изисква от лицата, които кандидатстват за участие в конкурс за набиране на персонал да представят доказателство за техните езикови знания изключително чрез конкретна диплома, издадена само в една провинция на държава-членка.

По съдебните разноски

47. Разходите, направени от италианското правителство и от Комисията, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени пред него от Pretura Circondariale di Bolzano с Определение от 8 юли 1998 г., реши:

Член 48 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 39 ЕО) изключва това един работодател да изисква от лицата, които кандидатстват за участие в конкурс за набиране на персонал да представят доказателство за техните езикови знания изключително чрез една конкретна диплома, издадена само в една провинция на държава-членка.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 6 юни 2000 година.

Подписи